

Aprilska muhavost in gobe brez trosov

in Miha Pavšek

Nad Triglavskimi podi (avgust 2005)

Končno smo le dočakali mesec ljubezni! Oznaka velja seveda za dolino. Tisti, ki redno zahajamo v gore, smo jim tako ali tako prisegli večno zvestobo vse dni v letu. Letošnji april je bil kar muhast in podpovprečno namočen. In tako je tudi prav; vendarle je prepoznaven prav po tej svoji lastnosti in dejstvu, da ima (tudi) v tem mesecu (v Bohinju pa menda skozi vse leto) dež mlade. Slednje velja tudi za maj, še posebej okrog "ledenjakov" (12.–14. maj), ko godujejo Pankracij, Servacij in Bonifacij, vse skupaj pa začini še "polulana" Zofka. Nam je bilo pa zato sila naklonjeno vreme med planinsko najbolj priljubljenimi prvomajskimi prazniki in kaj hitro smo pozabili pogoste aprilske vdore hladnega zraka. Zanimivo je, da je bila večji del minulega meseca povprečna temperatura zraka v večjem delu vzpetega sveta nad dolgoletnim povprečjem, le v visokogorju je bila malo pod njim. Zato se v tem času prav visokogorje ne more pohvaliti z obiljem sonca; več ga je bilo v hribov-jih dinarske pregrade od Trnovskega gozda do Snežnika. Drugod je dosegel povprečje še ravno pravi čas – tik pred že omenjenimi prazniki.

Najmanj aprilskih padavin, le okrog tri četrtine pričakovanih, je bilo v zahodnih predalpskih hribov-jih (to so tista na Tolminskem, Cerkljanskem in Idrijskem) ter v visokogorju, kjer je bilo podobno že lani. Vseeno so s 450 centimetri 19. 4. ob 8. uri jutraj na Kredarici zabeležili sorazmerno debelo skupno višino snežne odeje. Verjetno bo to tudi letošnji maksimum, saj je v povprečju

sneга največ prav aprila (aprilsko povprečje za obdobje 1954–2004 je 357 cm/ARSO). Obilje snega v visokogorju bo omogočilo, da bomo poleti gobe lahko opazovali v gozdovih in tudi kje višje zgoraj. Poleg užitnih in strupenih gob poznamo še dve prav posebni vrsti – snežno in ledeniško gobo ali mizo. Njihova slaba stran je, da ne morejo končati na krožniku. Dobra pa, da se z njimi ne moremo zastrupiti, saj so namenjene

občudovanju. Predvsem pa se moramo še bolj potruditi in imeti tudi nekaj sreče, da jih odkrijemo. Snežne in ledeniške gobe rastejo namreč na snežiščih in ledenikih. Pri snežni in ledeniški gobi imamo opravka s ploščatim skalnatim blokom (lahko je tudi večji balvan) na ožjem snežno-ledenem podstavku. Ta nastane zaradi počasnejšega taljenja snega oziroma ledu pod njim.

Za nastanek so potrebni ne preveč strmo snežišče ali ledišče, sonce in ploščate skale oziroma večji odlomi kamninskega gradiva. Že res, da imamo Slovenci le še dva ledeni(č)ka, Triglavskega in ledenik pod Skuto (skupaj merita manj kot dve nogometni igrišči), zato pa najdemo v osojeh še številna snežišča, ki jih bo letos zagotovo več kot ponavadi. Pri nas imamo v primerjavi z drugimi deli Alp opravka predvsem z gobicami in mizicami. Nič zato, nastanek vseh je enak, razlika je le v razsežnosti. Večji ali manjši kamninski blok ali plošča zaščiti ledeniško (snežniško) površje pred sončnimi žarki. Spodaj ležeča ploskev se zaradi tega znižuje počasneje kot pa površje v okolici. V nekaj tednih tak blok nenadoma izstopa na podstavku, saj se dvigne nad okolico, zato je že od daleč viden. Ko se snežišče ali ledenik umakneta, ostanejo le še veliki skalni bloki ali ledeniški balvani. Ponekod nam prav ti pomagajo pri ugotavljanju obsega nekdanjih poledenitev. Dokler pa so dvignjeni na snežno-ledenem podstavku, pa kakšno od teh miz le izkoristite za tisto najlepše v gorah – počitek. ●

Pod Saldurspize na Južnem Tirolskem (avgust 1991)